

รายงานการวิจัย

เรื่อง

การศึกษาวิเคราะห์พุทธจริยศาสตร์ในการพัฒนาองค์กรธุรกิจ
An Analytical Study of Buddhist Ethics in Business
Organization Development

โดย

พระราเชนทร์ วิสารโท, ดร.

ผศ.รวีโรจน์ ศรีคำภา

วิทยาเขตหนองคาย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

พ.ศ. ๒๕๕๕

ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

MCU RS ๒๑๐๖๕๕๐๑๘

(ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย)

ชื่อรายงานการวิจัย:	การศึกษาวิเคราะห์พุทธจริยศาสตร์ในการพัฒนาองค์กรธุรกิจ
ผู้วิจัย:	พระราชนทร์ วิสารโท,ดร., และ ผศ.วีโรจน์ ศรีคำภา
ส่วนงาน:	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตหนองคาย
ปีงบประมาณ:	๒๕๕๕
ทุนอุดหนุนการวิจัย:	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

บทคัดย่อ

รายงานการวิจัยนี้ เป็นการวิเคราะห์พุทธจริยศาสตร์ในการพัฒนาองค์กรธุรกิจ มีวัตถุประสงค์หลัก ๓ ประการ คือ (๑) เพื่อศึกษาลักษณะการประกอบการองค์กรธุรกิจตามแนวทางพระพุทธศาสนา (๒) เพื่อศึกษาหลักพุทธจริยศาสตร์ในการพัฒนาองค์กรธุรกิจ (๓) เพื่อศึกษาการประยุกต์ใช้หลักพุทธจริยศาสตร์ในการพัฒนาองค์กรธุรกิจ

ผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่า ลักษณะการประกอบการองค์กรธุรกิจตามแนวทางพระพุทธศาสนานั้น พระพุทธเจ้าทรงใช้คำว่า “พรหมจรรย์” หมายถึง ระบบการครองชีวิตตามหลักพระพุทธศาสนาทั้งหมด ได้แก่ ความประพฤติอันประเสริฐ การดำเนินชีวิตอันประเสริฐ การครองชีพอย่างประเสริฐ หรือความเป็นอยู่อย่างประเสริฐ ในทัศนะของพระพุทธศาสนา มองว่าหน้าที่ขององค์กรธุรกิจไม่ใช่เพียงการสร้างผลกำไรเพียงอย่างเดียวอย่างธุรกิจที่มีกำไรเป็นศูนย์กลาง แต่ยังมีหน้าที่ในการพัฒนาศักยภาพทั้งทางร่างกาย และจิตใจอย่างเป็นองค์รวมของสมาชิกทั้งหมดในองค์กร ทั้งผู้ประกอบการ พนักงานหรือลูกจ้าง และผู้บริหารหรือผู้รับบริการ เป็นการเชื่อมโยงมนุษย์เข้ากับสภาวะธรรมสูงสุด การประกอบธุรกิจจึงไม่ใช่สิ่งแปลกแยกหรือสิ่งแปลกปลอมของชีวิต แต่เป็นสิ่งเดียวกันที่ต้องหมั่นกระทำ เป็นแบบฝึกหัดในการพัฒนาตนสู่ความดีงามสูงสุด สู่ความประเสริฐ อันเป็นความหมายที่แท้จริงของเศรษฐกิจ คือ การประกอบกิจการทางธุรกิจอันประเสริฐ นั่นเอง

หลักพุทธจริยศาสตร์ในการพัฒนาองค์กรธุรกิจ มี ๓ ประการ ซึ่งประกอบด้วย

๑) ทรวาสธรรม ๔ หมายถึง หลักธรรมสำหรับการครองชีวิตของคฤหัสถ์ ที่ใช้ชีวิตในการครองเรือน ครองตน ครองงาน และใช้เป็นหลักในการปฏิบัติร่วมกันเป็นวัฒนธรรมขององค์กร ได้แก่ ๑. สังขะ ชื่อตรง ชื่อสัจย์ จริใจ ๒. ทมะ ผิกคน คือ รู้จักปรับตัว และแก้ไขปรับปรุงตน ๓. ขันติ มุ่งมั่นทำหน้าที่การงาน ด้วยความขยันหมั่นเพียร ๔. จาคะ มีน้ำใจ เอื้อเฟื้อ ขอบช่วยเหลือเกื้อกูล บำเพ็ญประโยชน์

๒) หลักทิวฐธัมมิกัตถะ ๔ หมายถึง ผลประโยชน์ที่ได้จากการประกอบกิจการหรืออาชีพที่สุจริต เป็นผลที่ได้เห็นตาเห็นไม่ต้องรอถึงภพภาคหน้า เป็นไปเพื่อประโยชน์และความสุขในปัจจุบัน ได้แก่ ๑. อุฏฐานสัมปทา ความขยันหมั่นเพียร ๒. อารักขสัมปทา การรักษาทรัพย์ ๓. กัลยาณมิตตตา คบหาคนดีเป็นมิตร ๔. สมชีวิตา เลี้ยงชีพตามสมควรแก่กำลังทรัพย์ที่หามาได้

๓) หลักสัปปริสธรรม ๗ หมายถึง ธรรมที่ทำให้เป็นสัตบุรุษ, คุณสมบัติของคนดี สัปปริสธรรม เป็นหลักธรรมของคนดีที่สมบูรณ์ จัดเป็นหลักธรรมที่นักธุรกิจ ผู้ประกอบการธุรกิจ ผู้ถือหุ้น พนักงานองค์กร และผู้บริหารควรประพฤติปฏิบัติในการดำเนินกิจการธุรกิจ ได้แก่

๓. อิมม็อดูตา รู้หลักการและรู้จักเหตุ ๒. อัดตัณดูตา รู้ความมุ่งหมายและรู้จักผล ๓. อัดตัณดูตา รู้คน ๔. มัดตัณดูตา รู้ประมาณ คือ รู้จักพอดี ๕. กาลัณดูตา รู้กาล คือ รู้กาลเวลาอันเหมาะสม ๖. ปริสัณดูตา รู้ชุนนุมและชุนชน คือ การอาสาช่วยเหลือชุนชน ๗. ปุคคัณดูตา รู้บุคคล คือ รู้จักและเข้าใจหลักการพัฒนาทรัพยากรบุคคล

ผู้วิจัย ศึกษาการประยุกต์ใช้พุทธจริยศาสตร์ในการพัฒนาองค์กรธุรกิจ ของบริษัท เอสเทล บจก. โดยได้ทำการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) แบบกึ่งโครงสร้าง (semi-structure In-depth interview) กับผู้บริหารระดับสูง และผู้บริหารระดับกลาง ตลอดจนระดับปฏิบัติการ ทำให้ได้ข้อมูลคุณภาพเชิงลึกที่เกี่ยวกับการดำเนินงานของบริษัท เอสเทล บจก.

ซึ่งผู้วิจัยได้นำผลจากการวิจัยในครั้งนี้ มาพัฒนาขึ้นเป็นกลยุทธ์การบริหารงานขององค์กรของบริษัท เอสเทล บจก. ซึ่งเกิดจากการนำเอาหลักขราวาสธรรม ๔ มาประยุกต์ใช้เป็นหลักสำหรับการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับวัฒนธรรมองค์กร เกิดจากนำเอาส่วนประสมประสานตามหลักทฤษฎีซิมมิคัตตะ ๔ มาประยุกต์ใช้เพื่อให้บริษัท บรรลุวัตถุประสงค์ในการกำหนดนโยบายการดำเนินงานทั้ง ๕ ด้าน อันประกอบไปด้วย ด้านการเงิน ด้านทรัพยากรมนุษย์ ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านผลิตภัณฑ์ และด้านการตลาด ได้อย่างทั่วทั้งองค์กร และเกิดจากการนำเอาหลักสัปปริสธรรม ๗ มาประยุกต์ใช้ในเรื่องการดำเนินงานขององค์กรธุรกิจของบริษัท คือ การวางแผนงาน กระบวนการทำงาน ผลิตภัณฑ์หรือบริการที่ให้คุณให้ประโยชน์ ราคาของผลิตภัณฑ์หรือบริการให้คุณและยุติธรรม การให้โอกาสและการให้ผลตอบแทน การให้บริการที่เพิ่มขึ้น และการพัฒนาทีมงานของบุคลากร ซึ่งผลจากการนำกลยุทธ์การบริหารงานมาประยุกต์ใช้ในองค์กรดังกล่าว ทำให้บริษัทมีความสามารถพัฒนาศักยภาพในการสร้างความมั่นคงยั่งยืนทางธุรกิจ ทั้งด้านอัตราการขยายตัวของธุรกิจ และความสามารถในการทำกำไร ตลอดจนส่วนแบ่งการตลาด เมื่อเทียบกับระบบวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมอื่น ๆ